

Studier Kritiker och Notiser.

Literär Tidning.

N° 10.

Lördagen den 12 Mars

1842.

Historisk Tidsskrift udgivet af den danske historiske Forening, ved Selskabets Bestyrelse. Andet Bind's andet Hefte. Tredje Bind's første Hefte. Kjøbenhavn 1841.

Första afhandlingen i ofwännämnda häften handlar "om Folkvandringernes Indflytelse paa det gamle Skandinaviens (namligen Danmarks) Religion og Mythologie." Författaren är Dr. Francke.

Den Skandinaviska Nordens ethnographi och mythologi har erubidit ett rikt fält för wägade gissningar och längsöfta combinationer. Den afslägsna forntid, som i sin slöja insveper föremålen, gör det ej möjligt att komma till samma omedelsägliga resultat, som när afståndet mellan oss och det ämne, som skall redas, är mindre betydligt, uppgifterna rikhaltigare, och de historiska källorna ej mislebände genom den skiftning mellan myth och historia, som ställer föremålen i twetydig dager.

Språkforskningens och den historiska kritikens framskridande lemnar likwäl en regulator, som ej ostraffadt wårdslösas; och om än enskilt heter ännu förblifwit outredda, så gissas likwäl wissa allmänna ståndpunkter, som fixera undersökningens gång. Stulle någon sceptisk kritiker tycka, att spåren, hwilka leda till Caucasus och hög-Asien äro dunkla, nära nog utplånade, och beröende af enskilda namnligheter och uppgifter, hwilka man förklarar för en historicerad version af misförstådda myther, så qwarstå likwäl alltför många och otwifvelaktiga intyg för de Götiska folkens österländska härkomst, hämtade från de nordiska språkens släktkap med den Indo-Germaniska stammens, för att något twifwelsmål kan ega rum om den Nordiska odlingens och folkslagens äldsta fädernesland. Den författare, hwars afhandling här annäles, tillskrifwer en

Phoenicist coloni den mythiska bildning och den theokratiska styrelseform, som man wanligen härledt från Asarnas inwandring. Dr. Francke återfinner likhet mellan Skandinaviska och Phoeniciska städers namn, och förklarar, att uttryck, som varit särskildt betecknande för Asamål, lättast finna sin tydning i Semitiska språken. Ref. öfwerlåter åt österländska Philologer att bedömma de af Dr. Francke framlagda intyg för en öfwerensstämmelse mellan Semitiska idiomerna och de i Eddan förekommande beteckningar, som äro hämtade ur Asamål, och hwilka åberopas wid sidan af andra uttryck, som dersammastädes tillskrifwas Jotnarnes, Alfernas, Banernas och Mannernas tungomål. Sistnämnda språkrudera röja en obestridlig frändskap med Norræna tunga. Dr. Francke framkastar den orimliga förslagsmeningen, att sedan Jotnarne, hwilkas identitet med Götterna han yrkar, först befolkat wår Nord, hafwa Swenskar och Danskar efter dem nedsatt sig i de trakter, uti hwilka wi i en historisk tid träffa dem såsom det herskande folket. Alla dessa stammar hafwa i Dr. Franckes tankar tillhört den stora Indo-Germaniska folksfamiljen; men Asarna som sist anländt, föregissas hafwa varit af ett främmande ursprung, en handelskoloni från Phoenicien, eller Carthago, och då de till antalet utgjort en ringa personal, och ej en hel folkstam, hafwa de ej utöfwat något inflytande på de i norden förut bosatta folkens språk. Asarnes egna namn och de i Eddan upptagna benämningar, som uttryckligen tillskrifwas Asa Mal, skulle jemte en del orters namn qwarstå som intyg för en semitisk härkomst; hwilken måste förefalla en sansad kritik lika osannolik, som den är obegriplig och i uppenbar strid med alla historiska öfwerlemningar. Huru långt Phoeniciernas handelsresor i norr sträckt sig, derom lärar oss historien ingenting; och om wi äfwen woro böjde för att antaga en handelsförbindelse, som spändt sitt nät

öfwer Scandinavien, så går denna förbindelse tillbaka till en alltför aflägsen tid, för att hafwa träffat i samtidsigt med utbredandet af den odling, som tillskrifves Odins-cultens invandring i vår Nord. Vi påminna om de tider då den Phoeniciska werldshandeln gick under med de Phoeniciska sjöstädernas sjelfständighet. Och Carthago gjorde eröfringar och förödde alla underlydande länder, som wapenlyktan gjort till deras; men spridde ingen kultur, inga nya religionssystemer. Derifrån utgingo inga wandrande Prest-Colonier. Språket lade öfwerwinnerliga swärigheter i vägen för en bosättning bland folkslag, som till de Semitiska stammarna ej stodo i ett det aflägsnaste släktfapsförhållande. Men Asarne woro hwarken en Furstesläkt, eller en Preststam, utan en handelscoloni, säger Dr. Francke. I första fallet hade de behöft en större krigshär, för att utbreda sitt wälde; och antagandet af det andra alternativet förswäras i Förf. tankar af följande stäl. Odinsdyrkan trängde sjövägen in i den Scandinaviska Norden, och fortplantades af särskilda colonier på flera långt från hwarandra aflägsna orter, medan mellanliggande landssträcker länge förblefwo främmande för samma religion och den i sammanhang med denna stående cultus (s. 352). War Wodansdyrkan hos Sacharne samtidsig med den nordiska Odins-culten, bewisar detta i Författarens tankar, att den ena culten ej war ett lån från den andra, utan att de båda hade en gemensam utgångspunkt, och att spridningen af samma slags hedendom bör tillskrifwas icke en prestcolonis wandring landvägen från södern till nordn, utan snarare enstaka nybyggen, hwilka i olika länder blifwit stiftade af ett handelsfolk, som kommit från hafwet. Att nordens kustländer förete det största antal rumeristningar, skulle äfwen wisa, att sjövägen hade den sista colonisationen i Nordens forntid anländt. Följande inkast erbjuda sig wid första ögonkastet på dessa intet sägande argumenter. Scandinaviens hafomslutna läge gjorde det nödwändigt, att hwarje invandring företogs sjövägen, och att kustländerna först bebyggdes. Men icke har man i detta naturförhållande det ringaste spår till någon wägwisning, så snart det blir fråga om att bestämma utgångspunkten för ett nybygge, som bar det i mythiska qwäden frejdade Asanamnet, och som här i Scandinavien grundlade en civilisation, och fulländade byggnaden af ett religionssystem på en grundwal af enskilda lärosatser och myther, hwilken här lærer försummits och underlättat både de nya stamförwandter-

nas och den af dem diktade Gudafagans insteg. Hwad Förf. sedan påstår, att Asarnes karakter och handlingar, sådana som bilden deraf framstår i den poetiska Eddan, i förening med Scandinavernas tidiga konstbildning och handel, skulle ytterligare styrka den satsen, att i de inflyttade nybyggarna möter os ej en prestcoloni, utan en handelscoloni, tarfwar ej wedersägning. Det höga odödlighetsbegrepp, som trotsar förgängelsen wid sidan af en förgänglig Gudawerld, den frigiska anda, som från läran och cultus utgick i Nordboarnes enskilda och samhällslif, och den rika wäfnaden af ett mythsystem, som ej kan tänkas fullbildadt, utan presterlig wisshet och skaldernas konst, wäcker helt andra intryck och minnen, än de som sluta sig till den Tyriske Hercules' storwerk, hwilka förlora sig i irrgången af handelsfärder, som undandragit sig forntidshistoriens blickar. Hwad förf. yttrat om spridningen af Odins-dyrkan, att denna huswudsakligen följt hafwets och flodernas lopp, och ej hunnit till en mängd i det inre af landet boende, Germaniska folkslag, detta wedersägges af Paulus Warnefr. c. 9. Han säger: "Wodan sane, quem adjecta littera Guodan dixerunt, ipse est, qui apud Romanos Mercurius dicitur, et ab universis Germaniæ gentibus ut Deus adoratur." Att denna cult wunnit insteg hos Wandalen, Longobarden och Swever, bewittnas i vita S. Columhani. Wisserligen har Leo (öfver Odins Berechnung in Deutschland) bestridt Odins-dyrkans allmänna spridning bland de Germaniska folkslagen. Huru emedertid lösningen af denna fråga utfaller, så bidrager den hwarken till att styrka, eller kullkasta de hypoteser, hwilka Dr. Francke framkastat i fråga om den Scandinaviska kolonisationens riktning, om vägen som denna gått och den karakter som derifrån är ofskiljaktig.

I ställe för den Isländska berättelsen om Asarnes invandring i Norden, en berättelse, som förefaller Dr. Francke tillkonstlad och uppkommen genom missförstånd af myther, som man försökt förbinda med folkets urhistoria, frändrager han en hos Anglosacharnes latinska chronister bewarad sägen om den fader- och moderlöse Skes ankomst till Scani, der Halthaby war beläget. Skes kom på en båt, som utan roddares tillhjälp skred fram öfwer wattnet. Skes låg der slumrande på en sädeskärwe. Thuru ett spädt barn war han höljd i en wapenrustning. Och ingen wiste hwem detta barn war, eller hwarifrån det kom. Omförgsfullt uppfostrad, blef Skes i en mögnare ålder konung

i dessa trakter, och en fader till Sceld, från hwilken Sköldungarna ledde sin härkomst. I strid med Isländarnes stamtaflor kallas Wodan en ättling af Sköld. Den här berättade sängen förefommer hos Ethelwerd, hos Wilhelm af Malmesbury och Simeon från Durham, m. fl. Anglosachsiska annalister. Gerna medgifwes, att berättelsens naiva ton och ålderdomliga enkelhet mera påminna om en mythisk forntid, än hwad Isländarne upptecknat om de historiska Asarna, som grundlade en ny samhällsordning och utbildade en ny religionslära. Frågas likwäl, i fall sistnämnda berättelses historiska fysionomi är mistänkt, hwarifrån söka wi ursprunget till den nya tingens ordning, som forntidshäfderna härledt från en österländsk inwandring? Hwad som förmåles om Stef, är lånadt af utländska, ej särdeles gamla Annalister, har ej funnit en plats i den inhemska historien, och tillhör på sin höjd en lokal saga, som ej omfattar hela Norden, och ej kan sättas uti förbindelse med mytherna, eller den Odinska culten. Om Wodan uppräknad bland Stafs ättlingar skall skänka mythisk, eller historisk betydelse åt den sednares namn, så beror wigten deraf på förbindelsen med Odin (Woden), och de med detta namn sammanhang egande myther, till hwilka allt går tillbaka, som för Nordens kulturhistoria eger något värde.

Gerna medgifwes hwad förf. (s. 317) påstår, att Nordens myther röja olifartade beståndsdelar, och att denna olifhet ej upplöses i den harmoni som är tänkbar i en naturspeculation, enär dennas motsägande symboler ofta äro ett uttryck för samma tankar. Wisserligen war det icke endast naturspeculation, som skapade Nordens myther; utan en historisk sida är derjemte omistännelig; och i denna uppenbarar sig folkets egendomlighet till anda och bildning. Huru det individuella hos folket speglar sig i folkets myther, kunde förf. hafwa egentligare och bestämdare uttryckt, än orden falla sig (s. 319); der detta egendomliga tillskrifwes "Folkstammernes Blandning og deres Förbindelse." Wisserligen är det under denna yttre brytning som hwarje folks individuella karakter utvecklas; men det uteslutande egendomliga måste i första rummet affes; och den yttre beröringen kan endast såsom incitament komma i fråga. Och då saknas ej flera yttre wäcker, såsom climat, den yttre naturen, samhällsställning, med flera omständigheter, hwilka modificera folkkarakteren. Denna anmärkning förtjenar hufwudsakligen uppmärksamhet, derföre att förf. snart nedanför tillägger lära och myther en högre ålder, än A-

sarnas inwandring. Dessa sednare sägas hafwa fogat sig efter hwad de förefunno såsom ett uttryck af en före dem lifwad folkanda. Sjelfwa åsyftade de endast yttre wälde och makt. Isländarne berätta, att denna yttre betydenhet grundade sig på de högre insigter, som satte de nya religionsstiftarne i tillfälle att i en mera omfattande mythkrets skänka en widlyftigare utveckling af de fragmenter till religionslära och Gudafaga, som de före Asarne i Norden inslyttade stamförwandterna bewarat. Det kan ej skänka den historiska kritiken någon winst, att förbjuda sig uti en undersökning af dessa mythiska tidsbilder, i hwilkas uppfattning den af oss granskade afhandlingens författare afwiker från de enda källor, som stå oss till buds, för kännedomen om en för-historisk tid. Wi anmärka endast, att Jötnarnes identitet med Götherna, ett påstående som härleder sig från Suhm och Schöningh, men som blifwit wederslagdt af den nyare kritiken, möter alltför många motsägelser i den bittra fiendtlighet, som betecknar de förra såsom en afflydd folkstam, med hwilken en ädelboren Nordbo ej utan wanheder kunde ingå någon släktförbindelse. "Att beteckna någon med en Jotnisk benämning, war i det gamla skalbespråket hädelse, eller lastmål; och redan detta wisar det förhatliga i sjelfwa begreppet" (Geijer, Swea rikes häfder. s. 407). Wi hänwisa till resultaterna af Prof. Geijers undersökningar i ofwan åberopade arbete, öfwertrygade, att den synpunkt, hwarifrån ämnet der betraktas, ej lätt rubbas, och minst genom förslagsmeningar, som stödjade sig på okritiska combinationer och på ett förbiseende af den fiendtliga hättfhet, som rådde mellan Jötnarne och de Göthiska stammarne, och hwilket antagit en karakter som förbjuder oss att tänka på möjligheten af en gemensam härkomst. Af samma skäl förfaller Förf:s påstående, att man skall se Göther i de jättar, hwilka Dlof Tryggwasons saga förmåler hafwa varit Nordens äldsta inbyggare. De strider med Jotunerna, som Saro berättar, och hwilka af honom förläggas till Göthernas historiskt kända hemwist, skulle äfwen styrka nyssnämde folkslags identitet. Rec. hänwisar till hwad ofwan är yttradt.

Hwad förf. yttrar om Thors och Lokes dyrkan i Norden före den tid, då de upptogos i Asarnes Gudakrets, öfwerensstämmer med en äldre kritiks medgifwande, att Asalåran hänwisar i djupet på en forntid Jotnisk källa. Detta erkännande af främmande beståndsdelar som ingått i Asalåran är likwäl något helt annat, än Förf:s grundlösa påstående (s. 368),

att Asafolket tillegnat sig "Herrefolkets, de Danstes Tro, der war Jötnernes liig." Sika litet kan Nec. såsom giltigt erkänna det yttrandet. att Asaläran antagit en olika gestalt i Nordens särskilda riken. Gerona medgifwes, att uti ett af dessa riken har en af Asa-Gudarne, uti ett annat en annan af dem företrädeswis varit dyrkad. Men denna mer, eller mindre exklusiva cultus hindrar ej erkännandet af en gemensam lära, och folketro. Huru mycket af de Isländska mytherna som tillhört folktron, det är en annan, och ännu outredd fråga. Dgilla måste man misbruket af mythiska skildringar, då de inslyta, såsom bidrag till en folkkaraktäristik, och sedan begagnas till stöd för den satsen, att de mythiska Jötarne hafwa i Götterna haft sin historiska förebild (s. 308). Det är swårt att förlika detta förfarande med de af Förf. (s. 341) framkastade åsigter om olämpligheten, att göra till historiens egendom hwad som utslutande tillhör mytherna, och att det war denna Isländarnes willfarelse, som skapade en mythisk kronologi, medan Saro wid behandlingen af beslägtade fornminnen friggjorde sig från de kronologiska fjettrarne. — Den afhandling som här blifwit anmald, förkastar den nyare kritiskens resultat, för att sätta i stället dels föräldrade mistag, dels nya förslagsmeningar, som i sitt omhölje af lärda citater ej äga tillräckligt stöd för en äfventyrlig combinations wägsamma utflygter. Afhandlingen förwillar mera, än den upplyser.

(Fortsättes.)

Om Shakespeares King John.

Som bekant är, hafwa critici betwiflat äktheten af detta Shakespeares sorgespel, och tillerkänt detsamma, än åt Robert Greene än åt George Peele, än åt Rowley. Några påstå med Pope, att Shakespeare och Rowley gemensamt utarbetat detsamma. Det är icke meningen med dessa rader, att försöka afsädra den egentligen antiquariskt historiska frågan, utan endast att fästa uppmärksamheten wid de hänförande skönheter, för hvilka det ifrågawarande sorgespellet utmärker sig, skönheter som näppeligen kunna tillhöra någon annan än William Shakespeare, så länge det icke är bewisadt, att denna skaldkonstens konung haft någon andelig twillingbroder, något annat jag, som fattat den magiska spira, för hwilken andewerldens och fantastiens riken öppnades såsom genom ett trollslag, och för hwilken hädangångna åter stodo upp ur grafwen

för att lefwa om igen, och det med mera sanning än de lefwat i tiden.

Jå tidehwarf äro wäl för skalden så rikhaltiga som de, ur hvilka Shakespeare hemtat sina såkallade historiska dramer. The troublesome reign of King John är icke bland de minst intressanta punkter, på hvilka den för poetiskt straff intagne, kan fästa sina blickar. Det löper, likasom till en brännpunkt, en sådan mängd af bilder och minnen samman i detta oroliga regemente, under hwilket England genom magna charta först blef hwad det är. Och denna brännpunkt, den är på en gång den sege tyrannen Johans skärseld och helfwete.

Wäl äro Henrik II och Richard Lejonhjerter döda, och den olydiga men ännu i döden ridderliga sonen hwilar i Fontevraud, trött efter sina härfärder, wid den förolämpade fadrens fötter, men de gå båda igen i den både som son och broder samwetslöse och oridderlige Johans samwete. Eleonora af Guienne, twenne konungars enka, otrogen mot den ene, swartssjuk på den andra, moder till två så olika naturer som Richard med Lejonhjerter och Johan utan land, lefwer ännu för att lifwas med Constance af Bretagne. Den sluge Philip August af Frankrike, den enfaldige Leopold af Österrike, William Långswärd och Cardinalen Pandolpho uppträda alla kring den olycklige Arthur af Bretagne, kring hwars grymma öden hela sorgespelet wänder sig. Sorg och deltagande fordra alla dessa taylor, dock går det en frist och klar manlig tanke igenom dem alla, denna tanke uttalad af bastarden Plantagenet:

"Ej låg ännu, och skall ej nånsin ligga
För segrarns stolta fot det sköna England,
Förn först det wapnen wändt emot sig sjelf."
Wi wilja se huru de särskilda karaktererne äro tecknade.

Konung Johan sjelf är målad både af Walter Scott och af Shakespeare, dock från olika synpunkter. Walter Scott målar honom i sin Ivanhoe före hans anträdande till regeringen, swag, willrådig, seg, då ännu blotta namnet Richard hwissadt i hans öra jagade blodet från usurpatorns kinder. W: Scott målar det onda samwetet som ännu har ett swagt hopp att allt kan bli godt igen. Men Shakespeare målar den förhärdade syndaren som wunnit ondskans styrka och njuter af ondskans triumfer. Det uppträde i Shakespeares King John, der konungen öfvertalar Hubert de Bourgh att mörda den unge Arthur, li-

kasom det i hwilket samme konung förebrår Hubert att denne förstått den tvetydigt yttrade befallningen endast allt för wäl, och derigenom dragit sin konung i olycka, äro öfwerträffliga, och kunna räknas till Shakespeares finaste psykologiska iakttagelser. I den förra af desse scener wägar Johan knappt för sig sjelf högt uttala sitt onda hjertas tankar, men jublar af satanisk fröjd då Hubert förstått honom: i den sednare pinar han sin medbrottsling med hån öfwer dennes beredwillighet. Den af förgift döende Johans dödsqwal äro så Shakspeariskt diktade, att man nödwändigt måste igenfänna mästaren, den ende i sitt slag. "Förtwiflad" säger Johan till sin omgifning,

"Förtwiflad, usel, död och platt förfastad!

Oh ingen utaf Er will bedja wintren

Allt sticka in sin ishand i min fropp;

Oh ingen, leda in, att släcka branden

Uti min barm, mitt konungarikes floder:

Oh ingen bedja nordanstormen kysa

Med swala slättar mina läppars glödd.

Det skulle swalka: stort begär jag ej,

Blott köld af mina wänner." —

Så döer Johan, den otacksamme sonen, den fallfe brodern, den mordiske fränden, och hans sista ord till bastarden Plantagenet äro:

"Mitt hjerta,

Det hänger på en enda stackars tråd,

Som knappast håller tills du talat ut:

Oh så är det förbi. Swad du ser qwar

Är blott ett stoft, den tomma hylsan till

Ett krossadt majestät." —

Den unge Arthur af Bretagne, offret för konung Johans swarta anslag, (enligt historien, från hwilken Shakespeare här afwikt, mördad af Johans egen hand) är en bland de intressantaste bilder dem dikten någonsin tillägnat sig. Stark i sin barnsliga ofskuld afwäpnar den unge prinsen sin wäktare Hubert, som med glödbande jern will bränna ut hans ögon. Den har icke hjerta i bröstet, som kan läsa eller höra den unge prinsens på en gång kloka och barnsliga ord utan att djupt rödras. Då Hubert nalkas med det röda jernet säger Arthur:

"O! sute det ett grand uti ditt öga,

Ett stoftkorn blott, en mygg, ett litet hårstrå,

Ett något som den ädla synen störde,

Då kände du att till och med det minsta

Kan smärta der, och ryste för ditt uppsåt." —

Oh när Hubert rörd af gossens ord låter eldfolen slofna yttrar det ofskyldiga barnet:

"Der ser du sjelf!

Det bor ej något ondt i dessa eldfol;

Ett himlens ande drag har blåst dem ut

Oh ängrens aska strött på deras hjesfa!"

Wäl svarar Hubert:

"Min ande dragt kan tända dem igen."

men Arthurs ord:

"Gör det så skall du se att kolen rödna

Oh glöda utaf blygsel öfwer dig,

Kanhända och de spraka dig i ögat

Öfver hunden, som man hetar på en ann',

Men som sin egen herre biter lömskt.

Allt, som du welat nyttja att mig plåga,

Det har sagt upp sin tienst. Du ensam, Hubert,

Mer obarmhertig är än jern och stål,

Som skaptes blott till grymma ändamål!"

smälta den gamle tigers hjerta. Hela detta uppträde skulle i sanning wara pinsamt, om icke den unge prinsens naivitet och barnsliga wältalighet läge som en helande balsam på Huberts tillernade men ej fullbordade grymhet.

Enkedrottningen Eleonora och prinsessan Constance af Bretagne äro lefwande bilder af storhetens litenhet när afund och annan lidelse egga till kif. En liten själ är Constance då hon kifwas med Eleonora, men en stor är hon då hon förjer öfwer sitt barn den olycklige Arthur. Så har allbrig, man kan tryggat säga det, modershjertats sorg, ångest och förtwiflan warit skildrad af någon skald, som Constances sorg är skildrad af författaren till King Johu. "In the person of Lady Constance" säger Drake, "Maternal Grief, the most interesting passion of the play, is developed in all its strength; the picture penetrates to the inmost heart, and seared must those feelings be, which can withstand so powerful an appeal; for all the emotions of the fondest affection, and the wildest despair, all the rapid transitions of anguish, and approximating phrenzy, are wrought up into the scene with a truth of conception which rivals that of nature herself."

Särdeles träffande skildrar alltid Shakespeare det Franska Nationalhymnet, och mest från den sida som bör förefalla Engelsmannen antingen komist eller mer eller mindre fremmande. Man har wissertligen icke rätt att skrifwa denna uppsättning af det Franska lymnet på Nationalhatets räkning, ty den poetiska rätt-

wisan har sällan haft en så opartist skåpare som **Shakespeare**; men nekas kan det ej, att ju ej den skålmaktige skalden ofta, både i sina sorgespel och sina lustspel, låter Fransmännen uppträda så som de endast af Engelsmän kunna uppfattas. Vi hänwisa läsaren blott till prinsessan **Catharina** i **Henrik V**, och **Cains** i **Merry Wiwes of Windsor**. Likaledes har **Shakespeare** i **King John** uppfattat **Phillip August** och **Dauphin** i deras Fransyskhet sedd med Engelska ögon. Stolthet, flyktighet, fåfänga, utgöra de målände dragen i **Phillip Augusts** karakter, och konungen af Frankrikes framstår dertföre icke allenast som den historiske **Phillip** utan som Fransmannen **Phillip**. Med mycken hetta förklarar han sig för rättwisans sak och will för densamma gå i döden, men när egen fördel, när politiken kommer med i spelet, swalnar hettan och han sadlar om. Skildringen af **Leopold** af Österrike, den både **Shakespeare** och **Walter Scott** framställt som mäktiga, ensaldig, anförtrodd **Shakespeare** åt den muntre Bastarden, som också icke spar på sin humor när det gäller **Richard Lejonhertas** gamla bundsförwandt och fiende.

Bastarden **Phillip Faulconbridge**, son af **Richard Lejonherta**, är en af de karakterer hwilka **Shakespeare** med särdeles förkärlet behandlat, och utrustat med alla de gåfvor, hwilka han plägar tillbela sina favoriter. **Phillip Faulconbridge** är tapper, ridderlig, storänt, rättfram, munter, älskwärd, och dertill en äkta waghals, som bäst trifwes der det går hett till. Med ett ord, det rinner **Lejonhertas** blod i hans ådror. Därför känner Enkedrottningen **Eleonora** igen sin ridderliga sons anletsdrag och lynne i bastarden, och säger att han har "den äkta **Plantagenetska** anden." Mästerligt är det sätt på hwilket **Shakespeare** först låter **Phillip Faulconbridge** uppträda, twiflande med halfbrodern om sin förmente faders, **Robert Faulconbridges** gods. Gods och guld ger han en god dag, då Enkedrottningen erbjuder honom att följa med i kriget mot Frankrike. "Tag godset," säger han,

Tag godset broder! jag mitt öde följer;
Ditt anlet bringar in femhundra pund,
Dock köpte jag det ej för fyra öre;
Jag följer Er, min Fru, och det i döden.
En wanlig skald hade måhända, för att styrka **Phillip Faulconbridges** härfomst från **Richard**, låtit bewiset ske i laga wäg, men sådant behöfwer ej **Shakespeare**, som följer poesiens lagbok. Bastarden är en

sådan lifslefswande ny upplaga af **Lejonherta**, att läsaren, och ännu mera åskådaren och åhöraren, genast wid hans första uppträdande är öfvertygad om hwem han har för sig. **Phillip Faulconbridge**, eller, som han, sedan han af konung **Johan** blifwit slagen till riddare, kallas, **Richard Plantagenet**, är en af dessa herrliga bilder af ungdomsfriskhet och ungdomsmod, som hafwa till walspråk:

"Jag är jag, hwem och min Fader war"
och den outtömliga humor, med hwilken han skämtar öfwer sin på en gång låga och höga börd, ådagalägger så wäl hans frimodiga sinne som hans förakt för denna werldens wäsende. Skarp är också hans ironi, när han, efter **Phillip Augusts** och **Johans** fridsmålning, prisar egennyttn och förräderiet. Det likasom medfödde hat och förakt, hwilket han har för **Leopold af Österrike**, är ett af de fina karaktersdrag, som endast en **Shakespeare** mäktar uppfatta och framställa.

Hubert är, trots alla sina protester, en mördare. Både den grymma konungens och Lordernas förbrälfser träffa honom med rätta, om han också icke varit omedelbar orsak till **Arthurs** död. Han har åtminstone en gång hyst brottet i sitt hjerta, och mera af obeslutsamhet än dygd undwikit att begå detsamma.

Ett ömt och swagt hjerta war icke gjordt för dessa tider af jern: dertföre gråter också **Bianca** af Castilien öfwer sitt öde, hon som gerna wille gifwa sitt hjerta åt alla sina fränder, men hon har icke mer än ett hjerta den arma. Då hennes fränder wända sina wapen emot hwarandra utropar hon:

"Hwem som od winner, så är jag förlorad,
Förlorad innan ännu spelet börjat."

Och det jernhårda öde, som drifwer henne och hennes fränder till ofärd är den påslige legaten **Pandolpho**, representanten för den helige Fadrens politif.

C. A. H.

Svensk Literatur under Februari månad:

Zeologi: Morgonwäcker. Några Ord i anledning af **Strauß** och **Evangelierna**. Trosbekännele af **Fredrika Bremer**. 20 ff. — **Twenne** Skrifter af **Dr. C. Allman** mot **Dr. D. J. Strauß**. Öfversättning och sammandrag jemte företal af **C. E. Fablerantz**. 24 ff. — **J. J. Rothstein**, **Biblisk** **Verbal-Concordans**. (Med tryckår 1840, ehuru ej i bokhandeln förr än nu). För subskrib. 1 Rdr, f. kop. 1: 8.

Juridik: Register till den år 1837 från trycket utgifna sammanfattning af gällande Allmänna Stadgar ang. Stiftesverket i Riket, jemte Supplement, af J. S. Backman och A. Faxe. 32 ff.

Pedagogik: Sonden, Latinsk Läsbok f. Begynnare, 4:de uppl. 40 ff. — Sveriges Historia. Förföf till Läsbok för skolans lägsta klasser, 16 ff. — J. Ekelund, Fäderne-landets Historia i sammandrag för Begynnare. 1: 20. — Josaphat, Konungafon af Indien. En historia ur den kristna forntiden, berättad af Chr. Schmid. Övers. 20 ff. (utgör IV. häftet af Bibl. f. Barn och Ungdom) — Läsning för Folket, 7:de årg. 4:de häftet. 8 ff.

Historia: L. A. Anjou, Läsbok i Kyrkohistorien f. Scholor och Gymnasier, 28 ff. — Napoleon framställd efter de bästa uppgifter af *r. 7:de häftet. Med 2:ne fina stålgravyrer. 32 ff. — Fredrik d. Store och hans tid framställd efter de bästa uppgifter af Dr. K. F. Reich. 9:de häftet. Med 2:ne gravyrer. 32 ff.

De föna Vetenskaperna: Ludvig XV eller Favoritväl-det. Romantiska tidstafvor af Albano. Svenskt original. 36 ff. — Eug. Sue, Mathilda eller ett ungt Fruntimmers Anteckningar, 13—16 hh. (slut) 32 ff. Hela arbetet komplett 2: 32. (Utgör 24—27 hh. af Läs-Bibl. 1841—42 års samling). — Om P. Virgilius Maro. Tal vid rektoratets nedläggande, hållit i Carlstads gymnasii öfra lärosal d. 17 Juni 1841 af D. Arphenius, Eloqu. Lektor, 8 ff. — Danske Klassiker. X—XII Hefterne. 36 ff. — Marino Fallero, Tragedie i 5 Akter af Casimir Delavigne. Övers. af J. S. Kemmer. 40 ff. — Minnen af Ernst J. K. Kjellander (Dikter — Filosofiska uppsatser — Utdrag ur bref). Med Förf:s porträtt. 2: 16.

Skön Konst: Sveriges store Män. Utgifne af Wetterling, Carbon och Mellin. 13:de häftet. 12 ff. — Porträtter af namnkunniga svenska Män och Fruntimmer. 8:de häftet. 28 ff. — Kongl. Carolinska Acaemiens Profesorer (1:a häftet). 1 R:dr på vanligt papper, 1: 12 på kinesiskt v.o. — Prakt-Bibeln 17:de häftet. 16 ff. — Porträtt af Ole Bull, lithogr. och tryckt af M. Körner. 16 ff. — Branden af Bomullsspinneriet i Stockholm d. 22 och 23 Januari 1842. 32 ff. — Spanska National-Dansar, utförde af Dem. Marie Taglioni, arrangerade f. Pianoforte. 2:dra uppl. 32 ff. — Serenade erotique, chanson d'un Troubadour. Composée pour la main gauche seul par Rodolphe Willmers. 32 ff.

Natur-Vetenskaperna: A. G. Dahlbom, Dnyphia och Calaspida, 2:ne för Skandinavien's Fauna nya Insektlägten, hörande till Galläppl-Steklarnes naturliga grupp. Monografisk bearbetning. — Bibl. i populär Naturkunnighet, 32:dra häftet. 1 R:dr.

Ekonomi och Teknologi: J. E. Edelsvärd, Tidsskrift för Landmannas och Kommunal-Ekonomien. Nr 1. 28 ff. f. subskr. 32 ff. f. köp. (4 häften utkomma årligen). — Ny praktisk Färgbok. Egnad till handbok för mästare, gefäller och längossar af Robert Kjellberg. 24 ff.

Krigsvetenskap: Kongl. Krigs-Vetenskaps-Akademiens Handlingar och Tidsskrift år 1842, 1:sta H. 16 ff.

Matte: C. G. af Klint, Läsbok i Navigations-Vetenskapen, med tillhörande nautiska och logaritmiska tabeller samt förberedande afhandlingar om logaritmer och trigonometri. 12 R:dr.

Handelsvetenskap: J. C. Georgii, Jordens alla Myntsorter, samt tableau öfver deras inbördes värde till hvarandra. 2:dra uppl., tillökt. 1 R:dr. — Allt Banko.

Bland nyheter i tyska bokhandeln märkas följande: Latomia. Freimaurerische Vierteljahrschrift. Leipzig, J. J. Weber. Af denna quarialskrift skall årligen utkomma 2 band eller 4 häften, med artist-bilagor. Subskriptionspriset för ett band bestående af 2 häften 2½ Thlr. Första häftet utkommer d. 15 näst. Maj. — Das Kriegerthum. Von einem Invaliden. 1:r Theil: Wahl und Bildung höherer Truppenführer. Leipzig, F. A. Brockhaus, 1 Thlr 5 Ngr. — Reisen in Europa, Asien und Afrika, mit besonderer Rücksicht auf die naturwissenschaftlichen Verhältnisse der betreffenden Länder, unternommen in den Jahren 1835 bis 1841. Von Joseph Aussegger, k. k. österr. Bergrath etc. 1:e Abtheilung. 1 Rthlr. 20 Sgr. Stuttgart, Schweizerbart. Verket åtföljes af en Atlas, som innehåller geografiska och geognostiska kartor, bergsprofiler, landskaper, afbildningar ur botanikens och zoologiens områden. — Origenes. Eine Darstellung seines Lebens und seiner Lehre, von C. N. Redepenning, ord. Prof. d. Theologie zu Göttingen. 1:e Abtheilung. 2 Thlr 15 Sgr. Bonn, C. Weber. — Encyclopädie d. gesammten Medicin. Dr. C. C. Schmidt, Redacteur. gr. med. 8. In Doppelcolumnen, auf Velinp. I., II., III. Band à 3 Rthlr. Leipzig, Otto Wigand. Denna encyklopädi affier en koncentrerad, kritisk framställning af de medicinska vetenskapernas hela område efter deras närvarande ståndpunkt, och blir fulländad till insundande påst. För att gifva den ett varaktigt värde och jemt hålla densammas ägare i lika höjd med den framskridande vetenskapen, skall årligen ett supplement-häfte utkomma, som skall lemna en öfversigt af det märkvärdigaste den hela in- och utländska literaturen under loppet af hvarje år företer. — Fr. v. Driberg, Wörterbuch d. griech. Musik. Mit 7 Kupfert. in Fol. Berlin, Schlesinger, 4 Rthlr. — Winkelmanns Briefe. 3 Bde. gr. 8. Nachtrag von Winkelmanns Werken. Band 9—11. Berlin, Schlesinger, 7½ Rthlr. — W. S. Grauert, Christina, Königin von Schweden, und ihr Hof. 2 Bände. Bonn, C. Weber, 4½ Thlr. — Nachträge zu Goethe's sämtlichen Werken. Gesammelt und herausgegeben von Eduard Voas. Mit einem Stahlstich: "Goethe unter römischen Antiquitäten" und zwei Silbuetten, "Goethe's Aeltern darstellend." 3 Theile. Leipzig, L. S. Hosenberg, Subscr.-Preis -f. alle 3 Theile in Taschenformat 1½ Thlr (dessa supplement innehåller bland annat ett hittills otryckt forgspel i 5 akter "Romeo und Julie"). — Aus einer kleinen Stadt. Erzählt von Frau v. W. Leipzig, F. A. Brockhaus, 1 Thlr 24 Ngr.

Frans Bopp har nyligen utgifvit ett ganska intressant nytt verk: "über die Verwandtschaft der malayisch-polynesischen

Sprachen mit den indisch-europäischen." Det sluter sig till Wilhelm v. Humboldts efterlemnade verk "über die Kawi-sprache," uti hwilket redan spåren till några malayiska munar-terers släktkap med Sanskrit wisades. Hr Bopp ådagaläger numera, att de öfwer den Australiska ö-werlden utbredda Ma-layernas språk stå, om än ej såsom de indisk-europeiska i ett systerligt, så dock helt wist i ett dotterligt förhållande till San-skrit men i det af en mycket bortskämd och wanslägtad dotter. Det är högst intressant, att på detta sätt se upptäckt en stor språkförja från Europa till det östligaste Asien öfwer Oceanen ända till våra antipoder och samedelt, oaktadt alla den yttre människogestaltens divergenser, dock böra medgifwa en inre släktkap i språk och tanka.

Det på den sednaste tiden återupplifwade studiet af So-phokles har bragt i dagen ett nytt förtjensfullt arbete, skrifwet med lika mycken lärdom som behaglig stil. Författaren är den såsom både lärdomsidkare och skalb redan länge wälfände A-dolf Sæm i Berlin; bokens titel lyder: "Sophokles. Sein Leben und sein Wirken. Nach den Quellen dargestellt" (Jrfrret. 1842. Herrmannsche Buchh.). En tyf tidning meddelar rör-ande detta verk: Författaren har wid sin forskning modigt gjort mindre afseende på de sednare grammatikernas och skola-ternas hittills mera än billigt iaktagna auktoritet och i stället hållit sig till de fullständigt eller i fragmenter till wår tid be-warade dramer af Sophokles samt till samtida källor. På detta sätt har allt blifwit sammankädat, som rörande Grefens yttre lif och historiska verkande ännu fanns qwar att utforska. Men dermed har betraktelsen ännu ej blifwit avslutad och Hr Schöll lofwar, att lemna efteråt ännu ett arbete, som skall sfsfälla sig med Sophokles' teknik i des ännu förhanden warande tragödi-er och fragmenter. Begge arbetena skola öm-fesbidigt komplettera hwarandra och fört i förening ställa för ö-gonen en totalbild af den store tragikern, hwars dikningar ännu efter två årtusenden fortlewa och uppfylla åskådaren med entusiasm. Men den historiska nu utkomna delen förblifwer den intressantaste och werksamaste, emedan den i egentligaste bemärkelse förmedlar skalben med sin tid och, i det den påpe-klar, huruledes en stor genius afspglade sin tid i bestående konstverk, också för våra dagars skalder innesluter deras sträf-wan främjande lärdomar.

Bland nyaste i Danmark utkomna skrifter: "Originaler: J. L. Heibergs poetiske Skrifter. 9de Bind (Skuespils 7de Bind). 1 Rbd. 48 s. Schubothe. — Köbenhavns Weisiver for 1842. Jndb. 2 Rbd. Thiesens Boghandel. — Hof- og Stats-Calender for 1842. Jndb. 2 Rbd. 64 s. — Grundtvigs Haand-bog i Verdenshistorien. 3die Deels 1ste Hefte. 1 Rbd. Wahl-ke Boghandling. — Orla Lehmanns Forjæstale, holdt for Høiesteret i den mod ham anlagte Generalfiscalaction, Dns-dagen d. 19de Januar 1842. 48 s. Reitzel. — Andet Dplag af d:o d:o d:o. — En halv Time i Forligelses-commissionen, dramatisk Skizze af P. N. Jørgensen. 2den Udgave. 32 s. A. F. Høst. — Godskobsudgave af Dehlenschlägers Tragødi-er. 2det Bind. 1 Rbd. — Biyantskizzer af Chr. Comet. 1 Rbd. 24 s. A. F. Høst. — Noveller af Carl Bernhard. 2det Binds

2det Hefte. 48 s. Schubothe. — Jens Møllers Haandbog for Præster. 3die Udgave. 1ste Binds 1ste Hefte. 48 s. Klein. — Folkebandssyiser og blandede Digte af V. S. Ingemann. 88 s. Reitzel. — Kongelige Forordninger og aabne Breve o. s. w., udgivne af Statsraad og Professor Kolberup-Nielsen, 23de Deels 2det Hefte: Kong Christian VIII:s Forordninger for 1841. 60 s. Gyldenbal. — Kjerlighedens Due, idyllist roman-tisk Fortælling i 2 Billeber af Frank. 32 s. — Om det danske Monarchies Grundskatter og Statsgjeld af E. C. Marko. 24 s. Reitzel. — N. B. Kroking, Haandbog i Manipulation, til Brug for det danske Artilleri. 1ste Hefte. 64 s. Klein. — Lærebog i den oekonomiske Havedyrkning af J. G. Bothmann. 1 Rbd. Schubothe.

Oversættelser: Den franske Revolutions-Historie, fortalt af Mr. A. Thiers, oversat efter den 15de Originaludgave ved F. C. Rosen. 2det Hefte. 36 s. Philipsen. — Den speculatiwe Methodes Anvendelse paa den hellige Historie. Af Prof. N. Nielsen. Paa Dansk udgivet af V. C. Bøggild. 1 Rbd. Klein. — Beders Verdenshistorie. IV. 1ste og 2det Hefte à 16 s. Klein. — Hegels Forelæsninger over Historiens Philofophi. 2det Hefte. 80 s. Klein. — Morianen af Crusenholpe. 3die Deel. 1 Rbd. 24 s. Schubothe.

Konstfager: Orla Lehmanns kobberstufne Portrait. 16 s. — Orla Lehmanns Portrait, tegnet af Støgaard, rylogra-pheret af Blind. 16 s. — Orla Lehmanns Buste i Gips, hos Barfugli. — Generalfort over samtlige Jernbaner m. m. af G. Schram og E. Henckel. Subscr.-Pris 64 s.

Bland de flera i Danmark förhanden warande associa-tioner, hwilkas föremål är utgifwandet af förtjensfulla skrifter, in-tages ett hebrant rum af "Samfundet til den danske Litera-turs Fremme". Enligt 1:sta s. i des stadgar är des affigt: "att virke till den danske Literaturs Fremme, deels umiddelbart ved att bekoste Udgivelsen af Værker af Betydning for Litera-turen, navnlig i saadane, hvis Udgivelse ad anden Wei maa antages att være forbunden med Vanskelighed, og deels mid-delbart ved Foreragenber, sigtende til at fremme Kundskap til Literaturs Frembringelser og befordre Udbredelsen af disse." Samfundet höll i slutet af stit. månad sitt årsmöte. Af den berättelse förmannen, Statsraad Brøndsted, gaf öfwer sällskapet status och werksamhet, inhämtas att medlemmarnes antal nu är 350, des kassabehållning omkring 900 Rbd., och det kapital, hwarmed det under det löpande året kan verka, något öfwer 1900 Rbd. Förilidit är utgaf sällskapet en ny öfversättning af Niels Klim, besjrid af Rektor Dorph och beledsagad af mycket intressanta och värdefulla noter af Conferensraad Werlauff; desutom utgaf förmannen en "hellenst Nytaarsgave" (Æschylos' tragödi Agamemnon, metriskt öfversatt), som han tillagnade och förarade alla sällskapets medlemmar. För närwarande förbereder sällskapet en ny upplaga af Holbergs Epistler, som Confe-rensraad Werlauff också har lofwat att utstyra med anteckningar, dernåt kan wäntas en ny och kritisk samling af skalben Schack-Staffeldts arbeten, liksom också förmannen tillkännagifwit sin önskan, att i år kunna tillegna samfundet en ny "hellenst Ny-taarsgave." — Mot erläggande af en årlig kontingent af 2 Rbd. kan man winna inträde i detta samfund, och erhåller hware medlem för denna afgift ett exemplar af de, efter hans intä-gande, af samfundet utgifna skrifter. Afskilliga Swenstar hafwa redan lärt upptaga sig som medlemmar.

No 11 af denna Tidning utgives Lördagen d. 26 Mars.

Lund, tryckt uti Berlingiska Boktryckeriet, 1842.

